

Forord - 2013

Efterfølgende 'Ferieminder 1865-1875 - Holløse Mølle' er skrevet af arkitekt Philip Smidth i 1931 - formentlig som en slags fødselsdagsgave til hans fætter Olaf Høyer.

Der er tale om et håndskrevet dokument på 41 sider, hvoraf kopi findes dels på Nationalmuseet (Forsknings- og Formidlingsafdelingen, Danmarks Nyere Tid) og dels på Næstvedarkiverne.

Denne digitale udgave er udarbejdet af undertegnede i juni 2013 ud fra en kopi, jeg venligst har fået tilsendt fra Næstvedarkiverne.

Til en bedre forståelse af personsammenhænge angives herunder nogle kortfattede data om fortællingens hovedpersoner.

Henrik Philip Smidth - *Fortælleren*

Philip Smidth blev født 3-5-1855 i Rønnede Mølle som barn nr. 4 af forpagter, justitsråd Jens Frederik Julius Bech Smidth (f. 1815 på Corselitze, Falster) og hustru Anna Henriette Høyer (f. 1831 på Rønnede Kro). Anna Henriette Høyer var en yngre søster til *Rudolph T. Høyer*, der i 1855 købte Holløse Mølle i Skelby sogn.

Børneflokken på Rønnede Mølle bestod af:

1. Frederik Christian Boye Smidth - 1850-1850
2. Christiane Elisabeth Smidth - 1851-1852
3. Gustav Carl Fangel Smidth - 1853-1921 - Senere fabrikant og Consul
4. *Henrik Philip Smidth - 1855-1938*
5. Henriette Christiane Caroline Smidth - 1857-1899
6. Anna Smidth - 1861-1953 - Senere anerkendt porcelænsmaler
7. Marie Smidth - 1861-1932

Rønnede Mølle og næsten halvdelen af landsbyen Rønnede nedbrændte i 1875. Justitsråd J. F. Smidth fortsatte som forpagter af en nyopført gård, Christianshøj, indtil 1885, hvor ægteparret flyttede til København.

Philip Smidth blev en anerkendt arkitekt, der i tiden før og efter 1900 satte sit præg på København med en omfattende produktion af primært beboelses- og forretningsejendomme.

Philip Smidth døde 83 år gl. i 1938 i København.

Foto: Det Kongelige Bibliotek, Portrætsamlingen

Niels Peter Olaf Høyer - *Fætter til Philip Smidth*

Olaf Høyer blev født 10-1-1851 i Rønnede Kro som ældste barn af forpagter Rudolph Th. Høyer (f. 1821 i Slagelse) og hustru Ane Christiane Caroline Blum (f. 1818 i Sorø).

Rudolph Høyer - i ferieminderne omtalt som 'Onkel Rudolph' - og hustru blev forældre til disse børn, der blev født dels i Rønnede Kro og dels i Holløse Mølle:

1. Niels Peter Olaf Høyer - 1851-1939
2. Anna Christiane Sophie Høyer - 1851-1851
3. Carl Frederik Ferdinand Høyer - 1852-1913
4. Mathilde Augusta Høyer - F. 1854
5. Harald Christian Georg Høyer - 1857-1915
6. Anna Jensine Emilie Høyer - F. 1857

Rudolph Høyer, der i 1855 købte Holløse Mølle i Skelby sogn, døde allerede i 1872, hvorefter hans enke og senere sønnen *Olaf Høyer* drev møllen videre indtil 1895, hvor ejendommen blev overtaget af godsejer Johan Thomas de Neergaard til Gunderslevholm.

Olaf Høyer døde 88 år gammel 30-3-1939 i Gunderslevholm, Gunderslev sogn, Sorø amt, angivet som rentier, forhenværende møller.

Udateret billede af Holløse Mølle (herunder) er lån fra bogen 'Susåen og Den Danneskjoldske Kanal', side 61 (af J. Ingemann Pedersen, 1986).

Holløse mølle. Ubekendt fotograf. Foto i privat eje. Billedet er øjensynligt taget fra »mølleøen« lige neden for goldslusen, så vi ser indløbet til møllehjulene under det lave, skrå tag. Der er lavet spærring med tremmer for at stoppe grene og lignende, der kunne komme drivende med vandet. Huset til højre må være selve møllebygningen med kværnene. Til venstre en fløj af beboelseshuset. jfr. Philip Smidths situationsplan.

Rønnede i juni måned 2013

Vagn Mørkeberg Christiansen

Holløse Mølle
Ferieminder 1865-1875
Til Olaf Høyers 80 Aars Fødselsdag
Fra Arkitekt Philip Smidth

Holløse Mølle 1865-1875

Holløse Møllegaard, saaledes som jeg mindes det fra min Barndom og første Ungdom, var et Sted, hvor der i Forbindelse med et lykkeligt Familieliv blev udfoldet en storstilet Gæstfrihed, medens Virksomheden i Ejendommen og de skønne Naturomgivelser frembød megen Afveksling for Husets Gæster, hvorfor Stedet nærmest blev betragtet som et Eldorado af de mange, der var saa heldige, at høre til Familie eller Omgangskredsen.

Ejendommen bestod af en mindre Landejendom i Forbindelse med et stort Mølleri. Den ejedes i sin Tid af en Hr. Dahl, som var en Fætter til min Fader. Ved hans død købtes den af min Farbroder Rudolph Høyer, som indtil da havde bestyret Landbruget m.m. ved Rønnede Kro for hans Moder, gamle Bedstemoder Høyer.

Holløse Mølle er beliggende ved Susaaen ca. 9½ km fra Næstved og ca. 18 km fra Byerne Ringsted og Sorø. Afstanden dertil fra Rønnede er ca. 25 km, hvilken Vejlængde med Datidens Befordringsmidler ikke var helt ringe.

Vi Børn fra Rønnede kendte naturligvis enhver Bakke og hvert Sving paa Vejen, ligesom ogsaa den store Sten paa Rislev Bakke, som en Troid nok i en fjern Fortid havde kastet for at knuse en Kirke, der generede ham.

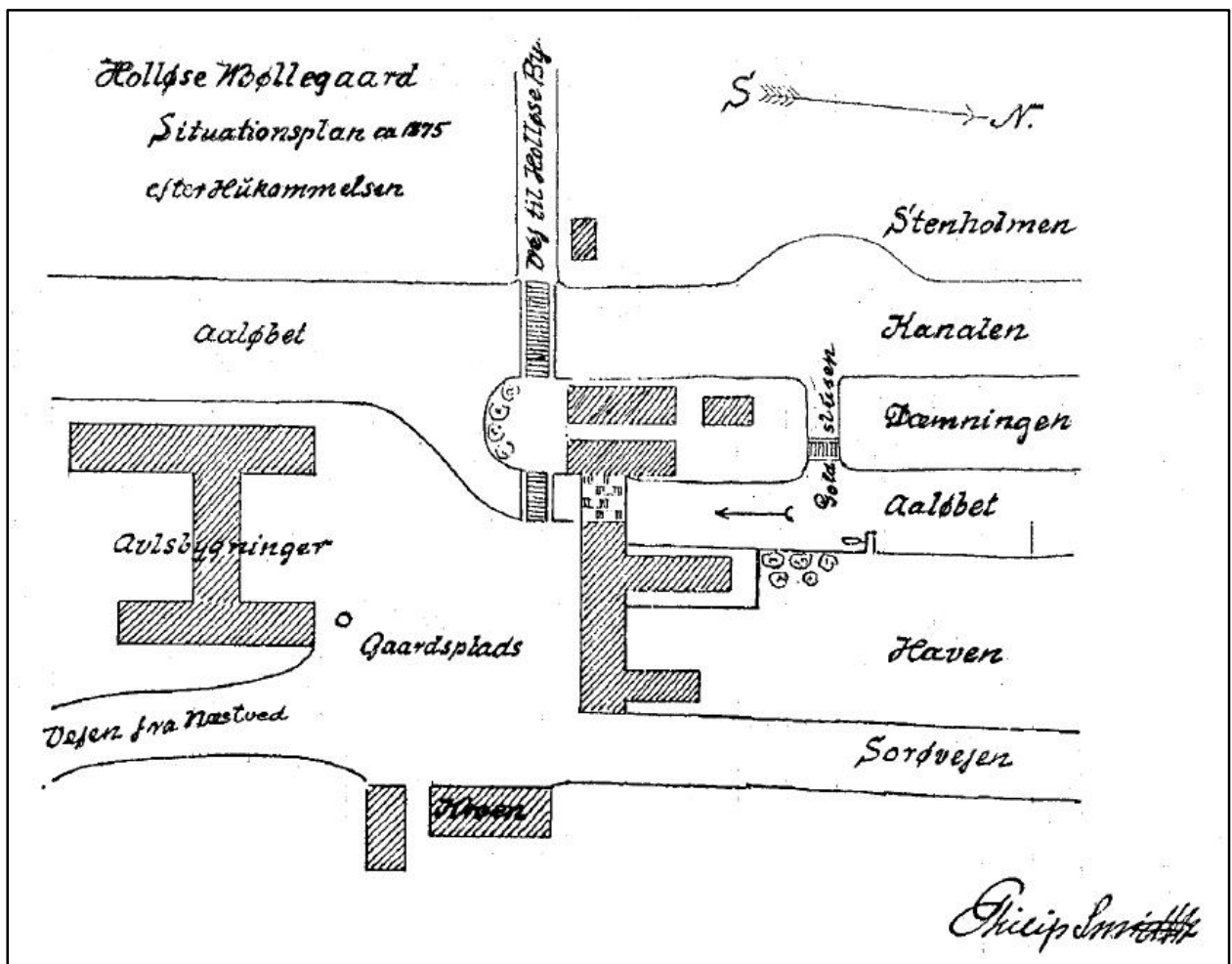
Først førte Vejen fra Rønnede nær hen ad Næstved til, hvorfra den drejede ad Ringsted til, indtil Sorøvejen skildte sig ud derfra, og saa fulgte man den, til man opdagede den med Længsel imødesete Holløse Vindmølle, som laa paa en Bakke oven for Gaarden.

Fra Vindmøllen førte Vejen ned i en Dalsænkning ved Susaaen, man havde da Avlsbygningerne paa venstre Haand, Kroen paa højre Side, og Stuehuset i Forbindelse med Møllen lige for sig, saaledes som det fremgaar af Situationsplanen [se næste side]. Sorøvejen fortsatte igennem Gaardspladsen mod Nord, medens der mod Vest afgik en mindre Vej ad Holløse By og det vestlige Opland til. Den førte over de to Broer, der almindeligt benævntes som den lille og den store Bro.

Over disse Broer var der for øvrigt forholdsvis megen Trafik, idet der var betydelige Afstande til de nærmeste Overgange over Susaaen, hvoraf den ene fandtes ved Herlufsholm i Nærheden af Næstved, den anden ved Skjelby, som var Sognets Kirkeby.

Paa Nordsiden af den store Gaardsplads var Stuehuset beliggende vinkelret paa Sorøvejen. I Forlængelse af Stuehuset laa en Møllebygning, der var sammenbygget med Mejeribygningen, som dannede en Fløj mod Nord langs med Aaen. Denne Fløj var ved en smal Gaard og et Plankeværk adskilt fra Haven, som havde en malerisk Beliggenhed langs Sorøvejen mellem høje Skrænter paa den ene Side og Aaløbet paa den anden Side.

Mellem Møllebygningerne var et overdækket Mellemrum, hvori Vandhjulene havde deres Plads, medens det til Hjulenes Bevægelse benyttede Vand havde sit Udløb under den lille Bro. Paa den anden side af Vandhjulene laa den ældste Vandmøllebygning af Bindingsværk og i to Etager. Adskilt fra denne Bygning ved en smal Smøge laa en nyere Møllebygning ogsaa i to Etager. I en Del af denne Bygning var den gammeldags Dampmaskine med tilhørende Kedel anbragt. Mellem disse to Møllebygninger var der en Overgang ud for 1. Sal. Norden for disse Møllebygninger blev der i 1875 ved min Medvirking opført endnu en lille Møllebygning med et Vandhjul.

Vandkraften frembragtes ved en Opstemning af Susaaen, idet der langs Aaens Vestside var opført en Dæmning i en længde af flere Hundrede Alen. Herved kunde Vandstanden i Aaen rejses saaledes, at der ved Møllerne blev et Fald paa ca. 5 Fod, og ved Kraften i dette Vandfald blev Vandhjulene altsaa bevægede. Denne Opstemning af Vandet var helt op til Tjustrup og Bavelse Søer, saaledes at der i disse Søer havdes et stort Vandreservoir til Anvendelse i den tørre Aarstid.

Susaaen havde i gamle Dage været anvendt til Transport af Brænde fra de store Skove ved Næsbyholm og Bavelse, idet dette i Pramme blev ført til Karrebæksminde, for der at indlades i Skibe. For at denne Transport kunde foregaa uhindret af Aaens Opstemning ved Holløse Mølle, havde man ved den nordre Ende af den omtalte Dæmning anlagt en Kammersluse efter samme Princip, som i Forbindelse med Sluserne ved Troidhættan. Denne Sluse kaldte man i daglig Tale Stopslusen.

Gennem denne Sluse kunde Prammene fra det opstemmede Aaløb sænkes ned i den bagved liggende Kanal. Denne Kanal var det, som førte under den ovenomtalte store Bro. Aaløbet var desuden herfra paa en længere Strækning uddybet ned ad Næstved til, hvorfor denne Del af Aaen paa de ældre Kort benævnes som Den Danneskjoldske Kanal. Det var nemlig denne Adelslægt, som ejede de paagældende Skove, og som havde ladet Kanalarbejdet udføre.

Denne Transport ophørte formentlig allerede midt i 1860-erne, men jeg kan dog mindes at have set disse Pramme med Brændeladninger. De blev trukket af Heste, som gik paa en Sti langs Aaen. Det var jo før Jernbanernes og Automobilernes Tid.

Den omtalte Stopsluse blev senere forandret til en Goldsluse til Udløb for noget af det overflødig Vand i Foraarstiden. En anden Goldsluse fandtes i Nærheden af Møllerne. Slusevagten blev dog boende i det ensomt beliggende 'Slusehus'.

Paa den vestlige Side af Kanalen var et lavtliggende Terræn, mod Landsiden begrænset af høje Skrænter. Det var egentlig en Eng, men den var fuld af Sten, og kaldtes derfor Stenholmen.

Ved Holløsevejen ved Enden af den store Bro laa en lille Værkstedbygning.

I Haven var der under nogle store gamle Piletræer en lille Baadebro, hvortil der var for-tøjet to Baade, den store Baad og den lille Baad. De var ikke i nogen særlig god Tilstand, men vi havde megen Glæde af dem, særligt af den lille Baad.

Haven var meget smuk og altid velholdt. I den nordlige Del af den i en Dal mellem høje Skrænter var en Pavillon beliggende. Haven afsluttedes ved en tæt Beplantning, imod Aaen var der en tæt Skov af høje Rør, som kun var at se paa en mindre Strækning ved den omtalte Baadebro og Piletræerne, som stødte op til Plankeværket ved Mejerigaarden. I nogen Afstand fra Haven paa en høj Skrænt ved en Bøjning af Aaløbet var der en lille Plantage, 'Den lille Granskov'.

Familien Høyer bestod af Manden Rudolph Høyer, 'Onkel Rudolph', Konen Caroline født Blum, 'Tante Line', Sønnerne Olaf, Frederik og Harald samt Datteren Mathilde.

Desuden havde de gamle Bedstemoder Høyer hos dem. Som Medhjælp i Husholdningen var en Slægting Caroline Blum, og medens Børnene var mindre en Lærerinde Frøken Kruse. Undertiden var der ogsaa unge Piger som Husholdningselever.

Onkel Rudolph var en gæstfri og jovial Mand, som paa en udmærket Maade forstod at omgaas sine Forretningsforbindelser, baade de Landmænd, hvis Korn han købte, og de Møllesøgende, som lod deres Sæd formale hos ham og navnlig de Handlende i de omliggende Provinsbyer, hvortil der stadigt afgik betydelige Vogntransporter med de forskellige Mølleprodukter, idet Forretningen i det hele taget var baseret paa den hjemlige Omsætning.

Onkel Rudolph var meget interesseret i Sport og Friluftsliv, navnlig Jagt. Han saa derfor med Sympati paa de unge Menneskers forskellige Idrætter.

Onkel Rudolph døde imidlertid i en meget ung Alder af Tyfus, vist nok i Aaret 1873.

Tante Line var en myndig Dame, der med stor Dygtighed styrede den betydelige Husholdning. Hun forkælede de unge, ikke mindst med sin udmærkede Mad.

Stemningen i Familien var næsten altid glad og forhaabningsfuld. Manden syntes aldrig at være gnaven, men Konen sagde dog om ham, at han kunde ikke taale at blive sulten, og naar det regnede for meget i Høsttiden, var han ikke god at komme nær.

Olaf, den ældste Søn, var et Par Aar ældre end min Broder Gustav. Da han var kommen ud af Skolen, fik han kun ringe Tid til at søge Handelsuddannelse, idet hans Faders tidlige Død medførte, at han maatte overtage Forretningens Ledelse. Han var netop i Begreb med at skulde aftjene sin Værnepligt, men han maatte søge Fritagelse for Sessionen for at træde ind i Bedriften.

Foruden Arbejdet i Forretningen havde Olaf en Kærlighed til Havedyrkning og Interesse for sit lille Drejerværksted, som ogsaa havde stor Tiltrækning navnlig for min Broder Gustav.

Olaf blev forlovet med sin Kusine Anna Galle, og da de gerne vilde giftes, købte Moderen Gaarden Skovsbo ved Viby Station, for at flytte derop, medens Olaf skulde have Holløse Mølle i Forpagtning. Den gamle Bedstemoder Høyer skulde flytte med, men hus afgik ved Døden i 1877, kort tid før Flytningen skulde finde Sted.

I Begyndelsen fortsatte Forretningen i Holløse i det gamle Spor, men Konjunkturerne udviklede sig efterhaanden paa en meget uheldig maade. Dels gik Landmændene fra Korndyrkningen over til Mejeribrug, saaledes at Korn ikke kunde opkøbes i tilstrækkelig Mængde i det nærmeste Opland, dels udvikledes Jernbaneforbindelserne saaledes, at man ved den gammeldags Vogntransport ikke kunde konkurrere med dem, og endelig blev der fra tysk Side givet Udførselspræmie for Mølleprodukter, hvorved Prisernes trykkes paa en saadan Maade, at al Fortjeneste blev udelukket.

Resultatet blev, at Olaf efter gentagne Forsøg maatte opgive Fortsættelse af Bedriften, og at Ejendommen gik over paa andre Hænder, medens han selv overtog en mindre Mølleejendom i Sverige.

Den næstældste Søn Frederik havde først bestemt at vilde gaa den studerede Vej, men han opgav det, og slog sig paa Handelen, idet han gik i Lære hos Isenkræmmer Rohding i Næstved. Han aftjente sin Værnepligt ved Garden, og han var i det hele taget en meget præsentabel ung Mand, og da han tillige var en særlig dygtig Skytte, kom han meget omkring til Jagterne paa de omliggende Herregaarde. Han etablerede sig som Isenkræmmer i Præstø, men det var en af de Byer, hvis Betydning gik tilbage, fordi den ikke fik Jernbaneforbindelse. Det lykkedes derfor ikke for Frederik at oparbejde en lønnende Forretning paa den Plads. Han tog senere ophold i København.

Efter Frederik kom Datteren Mathilde. Det var en dygtig og huslig ung Pige, som blev gift med en Svensker Niemann, der var kommen paa Egnen som Landvæsenselev. Han forestod i nogen Tid Bedriften paa Gaarden Skovsbo, men det gik mindre godt, idet man maatte savne de Indtægter, som skulde komme fra Holløse Mølle. Niemann og Hustru slog sig senere ned i hans Hjemland Sverige.

Harald, den yngste Søn, var et lyst Hoved, og han havde desuden nogen musikalsk Begavelse. Han lærte Landvæsen paa Gisselfeld, og derefter var han en Tid Bestyrer paa Kattingeværk for Etatsraad Ferslew. Da Driften af Gaarden Skovsbo stadig voldte Vanskeligheder, forsøgte Harald efter Svogeren Niemanns Fratrædelse at forpagte denne Gaard, men han kunde ikke føre det igennem, og maatte trække sig tilbage med Tab. Da Harald imidlertid var baade energisk og havde mekanisk Begavelse, lykkedes det for ham i Roskilde at oparbejde en Forretning i Landbrugsmaskiner, og han blev efterhaanden i denne By en velanset Maskinfabrikant. Harald efterlader sig flere dygtige Børn.

Harald og hans søskende er nu alle afgaaede ved Døden med undtagelse af den ældste Broder Olaf. Bygningerne til Holløse Mølle er senere blevet tilintetgjort af Ildløs. Der er nok opført nogle nye Bygninger, men med Undtagelse af Haven og Aaen er intet tilbage af den gamle Idyl.

For os Børn fra Rønnede var det, som ovenanført, altid en Fest at komme til Holløse Mølle. Der var mere Liv og Trafik, end vi var vænnede til. Man levede der under mindre strenge Former, og Børnenes Bedrifter blev der opfattede med mere Interesse. Der var desuden det store Mølleri med mange mærkelige Indretninger, og der kunde i Holløse drives Sport paa mange Maader saasom Fiskeri, Skiveskydning, Skøjteløb og Jagt m.m.

Den livlige Trafik, som gik gennem Gaardspladsen lige uden for Vinduerne, beroede dels paa, at to Veje forenede sig netop paa denne Plads, dels ogsaa paa det store Antal af Korn, Kul og Meltransporter, som Møllерiet medførte. Desuden kunde der være ret livligt ved Kroen, og endelig var der jo Gaardens Landbrug.

Stuehuset laa, som ovennævnt, paa den nordlige Side af den store Gaardsplads. Det var en lang hvid Længe med Tegltag. Udvendig paa Muren var der Espalier med grønne Vindruer. Man bildte sig ind, at de kunde modnes i særlig varme Somre, men den Modenhed var vel nærmest kun efter Børnenes Smag. Der var to udvendige Træ-

trapper paa Bygningen. Den ene nærmest hen ad Møllen førte til Folkestuen, den anden førte til Beboelsens Hovedindgang. Inden for denne Indgang var der en stor Forstue, hvor der næsten altid hang meget Overtøj, og hvorfra der førte en Trappe op til Tagetagen. Paa hver Side af Forstuen var en Dør. Den til højre førte ind til Salen, et stort Værelse som benyttedes ved festlige Lejligheder. Til venstre førte Døren ind til Dagligstuen, der havde tre Fag Vinduer mod Gaardspladsen. Værelserne havde alle et solidt, gammeldags Præg med hvidkalkede Bjælkelofter. Møblerne var noget blandede, der fandtes baade gamle Ting fra Empiretiden, og nyere moderene Ting. Husets Herrer færdedes overalt i deres Arbejdsdragter, hvad der undertiden kunde spores ved Melstøv paa Møblerne.

Paa Nordsiden af Bygningen var en Havestue med direkte Udgang til Haven. Paa den Side af Bygningen var ingen udvendig Trappe, idet Jordhøjden i Haven omtrent laa lige med Stuegulvet. I Havestuen var Gennemgang fra Køkkenet til Spisestuen, som laa i Forlængelse af Havestuen, og yderligere i denne Retning laa den gamle Bedstemoder Høyers Værelse, som havde Vindue mod Øst mod Sorøvejen. Soveværelserne var beliggende i en Sidefløj langs med denne Vej. Denne Sidefløj blev forlænget ved en Tilbygning, da Børnene voksede til.

Ovenpaa var der et panelet Værelse, som kaldtes Kahytten, idet man der, ligesom for resten i en stor Del af Bygningen, følte en gyngende Bevægelse, naar den nærmeste Del af Møllen var i gang.

I Dagligstuen stod Blomsterne gerne og vinkede med Bladene.

I Gavlen mod Sorøvejen ovenpaa var der desuden ogsaa et Par Gæsteværelser.

Man tog det som sagt ikke højtideligt til daglig med Paaklædningen inde i Stuerne, der færdedes desuden undertiden ogsaa baade Jagthunde og Katte.

I Vinduet i Havestuen stod der gerne et Glas med Igler, disse uhyggelige Dyr hørte jo med til Datidens Husraad.

Ved Spisebordet drøftede man ofte Madens Godhed og Smag, den var for resten altid særlig god. Da saadan Drøftelse ikke var tilladt for os Børn i Rønnede, kunde det hænde, at der faldt en Bemærkning om, at der ikke var nogen Fornøjelse ved at give god Mad til dem, der ikke syntes at lægge Mærke til det.

Mølleriets, hvoraf Vandmøllerne var langt det væsentligste, interesserede os meget, fordi der fandtes Kværne og Sigter af helt andre Konstruktioner, end dem vi kendte hjemmefra (Christianshøj ved Rønnede) fra Vindmøllerne, ligesom ogsaa Hjulforbindelserne med de lavtliggende Vandhjul var helt anderledes.

I den ældste Møllebygning var der nogle smaa Alkover, hvori Svendene kunde tage sig en Lur, naar de ikke havde Vagt. De var forsynede med Skydedøre, det var nogle gammeldags Indretninger.

Dampmaskinerne, og hvad dertil hørte, var jo noget ganske særligt. I Kullene kunde man finde fine gule Metalaarer, som lignede Bregneblade. Fyrbøderen var en gammel,

jovial Fyr, fuld af mange Historier. Han havde en lille Bifortjeneste ved at rense Bøndernes Piberør, medens de var inde paa Møllen. Ingen maatte se, hvorledes det gik til, det var nemlig alt for let, han ledede blot en lille Dampstraale igennem dem.

Paa Møllen viste min Broder Gustav engang sin tidligt udviklede praktiske Sans. Han var vist dengang ca. 12 Aar gammel. Man var begyndt at anvende Petroleumslamper i stedet for de tidligere Tranlamper. Disse Petroleumslamper lyste jo meget bedre end de gamle, men det varede kun kort, saa blev Lyset mere og mere dæmpet, og Lamperne osede. Ingen kunde begribe, hvorledes det hang sammen, og man var allerede godt i gang med at erklære den nye Belysningsvæske for ubrugelig.

Da Gustav havde set lidt paa dette gaadefulde Forhold, sagde han: 'Det maa være Melstøvet, som stopper Lufthullerne forneden i Lamperne'. Luften i Møllerummene var jo meget fyldt af Melstøv. Lufthullerne blev udvidede, og saa var Gaaden løst.

Vandmøllerne var i gang hele Ugen undtagen Søndag Eftermiddag. Der blev da lukket for Vandet, Hjulene standsede, og Udløbet under den lille Bro kunde da navnlig i Sommertiden blive helt tørlagt.

Det var ganske ejendommeligt at se, hvorledes Kattene, der var navnlig mange røde Katte, straks var paa færde, for at fange de Smaafisk, som muligvis var blevet tilbage i Hullerne.

Der var et andet lille Mølleri, som vi ogsaa morede os med. Det var en lille Vindmølle, som Børnene havde faaet foræret. Den var saa stor, at den kunde drive en Kaffekværn, som var indbygget deri. Naar der var god Vind, malede vi paa den Kaffe for Kromanden. Han hed Bentzen, det var en rar, lille, tyk Mand, der gerne vilde betale lidt for det udførte Arbejde. Der kunde nok tjenes en Mark (33 Øre), man regnede jo dengang ikke med Kroner, som nu.

Susaaen var meget fiskerig. Der forhandlede fra Holløse Mølle ikke saa ringe Mængder aarligt af Aal, men der var ogsaa næsten altid Gedder og Aborrer i Hyttefadene til salg.

Aalefangsten foregik navnlig i de mørke Nætter om Efteraaret, paa hvilken Tid Aalene vandrede ud mod Havet. Den store Fangst skete da paa følgende Måde:

I et Pæleværk bag Vandhjulene var anbragt en Inddeling med firkantede Aabninger, hvori der kunde indskydes Trærammer. Nogle af disse var forsynede med delte Trærammer af Jernstænger, hvorimellem Fiskene ikke kunde komme, medens der i andre Rammer var indsat stærke Fiskegarn, som forlængede sig ind i en Pose, der endte i en rund langagtig Kurvefletning. Ved den stærke Strøm blev Aalene tvungne ind i disse Fiskegarn og presset ind i Kurvene, saaledes at disse blev helt pakkede fulde af Aal. Gennem en Lem paa siden af Kurvene blev Fiskene taget ud, for at anbringes i Hyttefadene. Der kunde paa denne Maade paa en Gang fanges en stor Mængde.

Vi Drengene fiskede selvfølgelig, saa godt vi kunde. En af Fremgangsmaaderne var følgende: Vi begyndte med at fange Fluere paa Vinduerne. Fluerne benyttedes som Madning ved Fangsten af Smaafisk, og disse sattes atter paa Krog, for dermed at fange de

store Fisk. Nogle aflange Træstykker lagdes med passende Mellemlum ud i Aaløbet forankrede ved Sten. Omkring den ene Ende af Træstykket vikledes den største Del af en Fiskesnøre, hvortil Krogen med den lille Fisk var fastgjort. Hvis en stor Fisk nu slugte den lille, og blev hængende paa Krogen, vilde den trække Snøren med sig saa langt som muligt, altsaa vikle den af Træstykket. Man kunde derved, naar man roede forbi, fra Baaden se, om der var Bid eller ikke.

Høyerne havde to Barndomskammerater, Brødrene Kaarsberg, Sønner af Præsten i Skjelby, de senere saa bekendte Læger Hans og Johannes Kaarsberg. De vilde gerne, naar de var hjemme i Ferierne, deltage i Fiskeriet ved Holløse Mølle, men det var vanskeligt at faa det til at passe med Tiden. Der var en temmelig Lang Vej for dem at ro ad Aaen fra Skjelby til Holløse Mølle, og de kunde jo saadan i Ferietiden ikke komme saa tidligt op om Morgenen. Det var nemlig magtpaaliggende, at Fiskeremedierne blev eftersete tidligt om Morgenen. Naar de store Gedder eller Aal mærkede, at Fiskesnøren gjorde Modstand, gik de gerne ind imellem Rørene ved Bredden, der kunde de somme-tider sidde fast, saa man næsten ikke kunde trække dem op, men hvis de var der for længe, blev de let ødelagte af Krebsene, som rev Bugen op paa dem, og saa duede de jo ikke til at sætte i Hyttefadet. Derfor maatte vi tidligt ud om Morgenen, og kunde ikke vente paa Efterløbere.

Det var ofte vanskeligt paa en lempelig Maade at faa Krogen ud af de fangne Fisk, navnlig af Aalene, der har en saa lille Mund. Jeg mindes saaledes, at jeg engang skulde holde en stor Aal, medens Olaf tog Krogen ud. Jeg var kun lille, med meget smigret ved dette Tillidshverv, og jeg holdt saa godt jeg kunde, men efterhaanden snoede den store Aal sig op omkring Halsen paa mig, det var rædsomt, men jeg slap den ikke.

En anden Gang var jeg saa uheldig at falde overbord, hvorved jeg naturligvis blev meget vaad. Da jeg maatte befrygte, at det vilde blive mig forbudt i Fremtiden at gaa ud med Baaden, prøvede jeg at lade Klæderne tørre paa Kroppen, idet forfængelige Haab, at denne Vandgang kunde skjules, men min Moder opdagede det naturligvis straks, da jeg kom hjem til Rønnede, idet Benklædernes Farve havde smittet af paa Undertøjet.

En anden god Maade at fiske paa var den saakaldte Blinkning, idet man roede langsomt med en Blinkkrog slæbende i en lang Line efter Baaden. Vi var meget øvede i at ro ganske lydløst, idet Aaregaflerne gjordes vaade, for ikke at knirke, og vi kendte godt de mørke Huller, hvor Gedderne plejede at være. Denne fremgangsmaade gav ofte en god Fangst af Gedder.

Om Foraaret, naar Sneen smeltede, og Engene langs Aaens Bredder var oversvømmede, prøvede vi somme-tider at skyde Gedderne, idet de jo gaar op paa det lave Vand for at lægge Æggene. Denne Form paa Jagt er nu forbudt, men det var den ikke dengang.

Man maatte faa Baaden til at glide langsomt og lydløst hen over Grunden, og medens man opmærksomt iagttog, hvad der rørte sig paa Bunden af det klare Vand, maatte man passe paa, at Skyggen af Personerne i Baaden ikke faldt ud over Vandet. Det var et spændende Foretagende, men det gav ikke ofte noget Resultat.

Sommetider fangede vi en del Fisk navnlig Aborrer ved at spænde et fint Net tværs over Aaløbet. Nettet holdtes ned til Bunden ved paabundne Smaasten i den ene Kant, medens der i den anden Kant var anbragt Korkstykker, som holdt det op til Overfladen. Fiskene blev jaget ind i dette Garn ved Støj, idet man benyttede nogle smaa Bøtter, man kaldte dem Pulse. De sad paa enden af en lang Stage, og naar de blev stødt skraat ned i Vandet, fremkom et stærkt Svup. Opskræmte heraf flygtede Fiskene, men da de ikke kunde se Maskerne i det fine Garn, som de ikke kunde komme igennem, blev en Del af dem hængende deri. Der var blot det kedelige ved denne Fremgangsmaade, at Garnet meget tit blev beskadiget, og vi skulde selv udbedre det.

Undertiden blev der trukket Vaad, men det var et større Foretagende, som der skulde en Del Mandskab til. Det foregik gerne nede i Kanalen, hvor man kunde gaa langs begge Bredder, fordi der var hverken Siv eller Rør. Vaadet var et stort svært Garn, som spændte fra den ene Bred til den anden, og som i Enderne var forsynet med Liner, hvormed man kunde trække det fremad. Paa Midten samlede Garnet sig i en Pose, som Fiskene maatte gaa ind i, naar de løb langs med Garnet, uden at kunde komme igennem. Vaadet blev trukket langsomt fremad, medens der i nogen Afstand foran det blev støjet af Pulset, ligesom ved det ovenomtalte mindre Garn.

Paa denne Maade fangede man navnlig store Gedder. Jeg mindes, at der engang ved et saadant Dræt fangedes 40 Stk., og imellem dem var en paa 15 Pund, den bed Frederik i Haanden.

En sjælden gang blev der gjort en stor Fisketur til Bavelse Sø. Det var en rigtig Sportsdag med medbragt Mad og alt Tilbehør, men det kunde Børnene ikke være alene om. Først maatte man ro den lange Vej dertil imod Strømmen forbi Gunderslevholm, hvis dejlige Have naaede helt ned til Aaen. Paa det Stykke var Rørene fjernede, og man saa blomstrende Kallaer staa i række langs Bredden. Forbi Skjelby og under den derværende Bro kom man endelig til Bavelse Sø, men Adgangen til den var lukket ved en Dæmning.

Der maatte man trække Baaden over Land, og det kneb jo lidt. Vaade Fødder fik man jo gerne, især naar man skulde kravle ombord igen paa den anden Side af Dæmningen, men de store Forventninger om den kommende Fiskefangst bar os over alle Forhindringer. Var det strengt at komme derop, var der til gengæld Fisk i Søen, saa det kunde forslaa.

Paa en saadan Tur medede vi engang 70 Aborrer paa $\frac{1}{2}$ Time, men derefter spiste vi Frokost, og kastede de afgnavede Kyllingebeben overbord. Da vi var færdige med Frokosten, var Aborrerne forsvundne fra Banken. Vi havde skræmt dem bort ved de udka-stede Ben, men saa behøvede man blot at føre Baaden hen paa en anden Fiskebanke.

Blandt de sportsinteresserede Feriegæster i Holløse Mølle mindes jeg særligt Isenkræmmer Vennerstrøm fra København, en Broder til Maleren, Professor Vennerstrøm, som var Lærer ved Kunstakademiet, medens jeg var Elev der. Vennerstrøm var meget interesseret i Fiskeriet, men da han naturligvis ikke hørte med til vort Drengeskompagni, kunde vi ikke undlade at more os over et pudsigt Uheld, som han en Dag havde.

Han var ude i den lille Baad for at mede, da han, der var en temmelig svær Mand, ved at kaste Snøren langt ud fik Overbalance og maatte hoppe udenbords. Der var ikke meget dybt, men meget Dynd paa det paagældende Sted. Han kravlede med stort Besvær og rædsomt tilredt op i Baaden, men Morgenskoene, som han havde haft paa Fødderne, de blev derude, og de lod sig ikke mere finde.

En lille Episode fra vore Baadfarer kunde let være endt med en Ulykke. Det var en Mandag Morgen, Møllerne havde som sædvanligt været standsede fra om Søndagen, hvorfor Vandet i Aaløbet var steget saaledes, at det stod op over den lille Baadebro. Vi slap alligevel ude i Baaden for at efterse Fiskeredskaberne. Da vi kom tilbage, var Vandstanden lavere, saaledes at Broen ikke mere var oversvømmet, men den var meget fedtet. Harald - Halle som vi kaldte ham - han var jo den mindste af os, og han var temmelig urolig, han vilde rask springe op paa Broen for at tage mod Baadens Stød, men han gled paa den fedtede Bro og faldt i Vandet paa den anden Side, hvor der jo løb en stærk Strøm ned mod Møllehjulene.

Ved et hurtigt Greb fik min Broder Gustav imidlertid fat i hans Haartop og senere i Skindet under Hagen, og paa den Maade blev han hylende trukket op af Vandet. Da han kom ind til sin Moder i denne vaade Tilstand, blev hun naturligvis meget nervøs, og skændte paa de større Drengene, men der var ingen, som tænkte paa at rose Gustav for hans raske Redningsarbejde, hvilket ærgrede mig en hel Del.

Harald var i den Periode ikke let at passe paa.

En anden gang, da vi uden at se os for, myldrede ned i den lille Baad, viste det sig, at den laa lige over en Sten, som ved den forøgede Vægt lod sig trykke op gennem Baadens Bund, den var vist noget rådden. Vandet strømmede ind, og vi maatte se at komme lige saa hurtigt op, som vi var kommet derned.

Slige smaa Hændelser tog man i Holløse Mølle ikke saa nøje. Baadebyggeren Ambech, ogsaa kaldet Klambæk, skulde jo alligevel engang have den under Reparation, eller maaske den gamle faste Snedker Ludvig kunde klare det.

I Vintertiden, naar Vandstanden i Aaløbet var steget saa meget, at det truede med at løbe over Dæmningen, blev Goldsluserne aabnede. Vandet styrtede i Kaskader, som forekom os at være mægtige ned i Kanalen, medens Skumsprøjt og Damp steg op i Luften. Paa den Maade steg Vandstanden saaledes, at Stenholmen blev oversvømmet.

Naar det da faldt ind med Frostvejr, fremkom der en udmærket Skøjtebane. Det gjorde ikke noget, at man løb der, medens Isen endnu var temmelig tynd, thi der var ikke dybt Vand under den, og ingen Strøm, som kunde danne usikre Pletter.

Ved de høje Skrænter mod Vest og ved Dæmningen mod Øst var Banen beskyttet mod de fleste Vindretninger. Termometeret, som sad i Vinduet i Havestuen, blev i saadanne Perioder ivrigt iagttaget.

Stenholmen var i det hele taget en god Sportsplads. Ved Skiveskydning f. Ex. havde man i de omgivende Skrænter en god Skydevold, som kunde opfange Kuglerne.

Da vi voksede til, begyndte vore Interesser at dreje sig mere om Jagt paa Landjorden, end om Fiskeriet.

Der havde længe mellem os Drengene gaaet Sagn om Onkel Rudolphs Fugleskydningsrif-fel, som var saa stor, at dens Kugler vejede 1/8 Pund, og hvormed man kunde ned-skyde den Jernstang, som bar Fuglen, hvorfor det var tvivlsomt, om den maatte benyt-tes ved Fugleskydningerne i Næstved. Den stod i det lille Kontor i Sidebygningen mod Haven. Det egentlige Forretningskontor var i en af Møllebygningerne.

Det var netop paa den Tid, da Bagladegevæerne kom frem. Mellem alle faginteresse-rede blev der talt meget frem og tilbage om deres Fortrin i Sammenligning med de gamle Forladere.

Vi slugte disse Samtaler med Begærlighed, og efterhaanden fik vi jo ogsaa Lov til at prøve lidt Skydning.

Af de moderne Vaaben havde man paa Holløse Mølle faaet anskaffet en Salonbøsse. Den blev nærmest anset for at være et Legetøj, og man skød under selve Onkels Delta-gelse med den inde i Værelserne. Der blev sat et Cigarkasselaag ovenpaa et Dør-haandtag, og det skød man efter.

Pludselig gik det imidlertid op for Bevidstheden, at Kuglerne gik igennem Døren og ud i en Korridor, hvor flere Mennesker færdedes frem og tilbage. Man saa lidt forbløffede paa hinanden, det var jo godt, at ingen var blevet ramt, og saa var det vel bedst ikke at tale for meget om den lille Fejltagelse.

En lille Jagtepisode, som var af de første, jeg mindes, der var Tale om, foregik en streng Vinterdag. Humøret var nok mod Sædvane noget trykket, thi Aaen var blevet fuld af den saakaldte Grødis, der samlede sig som en Vælling gennem hele Vandmassen, og satte sig fast i alle Stigbord, saaledes at der hverken kunde komme det fornødne Vand til Vandhjulene eller gennem Goldslusen.

Som Følge deraf kunde Møllerne ikke arbejde, som de skulde, medens Vandstanden i Aaløbet var stigende, saaledes at Vandet truede med at løbe over Dæmningen, hvilket var ensbetydende med, at denne paa mange Steder vilde blive beskadiget.

Til trods for det kolde Vejr gik Onkel en Tur i Marken, og et Par af Børnene fulgte med. Derude fik man Øje paa et Dyr, der lignede en Hund med en lang Hale, og som med Besvær humpede af sted, medens dens lange Haar ligesom slæbte hen ad Jorden. Da Onkel saa den, raabte han til Børnene, at de skulde passe paa, hvor den blev af, me-dens han gik Hjem for at hente Bøssen. Medens han var borte, søgte Børnene at nærme sig til dette Dyr, men den hvæsedede og smuttede ned i en Grøft. Da Onkel ende-lig kom tilbage, sad den der endnu. Han skød den og forklarede, at det var en stor Od-der, som var behængt med Klumper af Grødisen, der hindrede dens Bevægelser, hvor-for den havde maattet søge op paa Landjorden.

Dette sjældne Jagtbytte hævede nok Humøret i en kendelig Grad.

Det Vildt, der i Almindelighed forekom, var navnlig Vildænder, Harer, Agerhøns og Bek-kasiner, medens Ræve, Oddere og Graagæs førte en mere sagnagtig Tilværelse.

Vildænder var der mange af. Forinden vi selv kunde nedlægge dem, fik vi sommetider Lov til at være med i Baaden, naar Onkel vilde skyde de unge, flyvefærdige Ællinger, som de svømmende Jagthunde jog frem fra Sivene.

Skønt Gaardens Jordtilliggende ikke var videre stort, havde man dog et godt Jagtteræn, idet der derom var truffet Overenskomst med Naboerne.

Fra vore Jagter mindes jeg endnu et Par smaa Episoder.

I Engene langs Aaløbet var der talrige Bekkasiner, som Frederik navnlig med stor Færdighed nedlagde mange af. En Dag, da jeg gik sammen med ham, og han som saa ofte før skød en Bekkasin, var der pludselig noget lyst, der i nogen Afstand viste sig nede i Græsset. Det var en Hare, som vendte Bugen i Vejret, idet den ogsaa var bleven dræbt af Haglskuddet.

Harejagten var vist ikke gaaet ind endnu, men det var jo et Vaadeskud, og der var ikke andet at gøre, end at se at faa den ned i Tasken.

En anden Dag, da jeg atter gik sammen med Frederik, skød jeg en Bekkasin, men i det samme var der et Lam, der paa en besynderlig Maade begyndte at slaa bagud ovre paa den anden Side af Aaløbet. Vi forstod jo nok, at det til trods for den betydelige Afstand maatte være blevet ramt af nogle af de meget smaa Bekkasinhagl. Det kunde ikke gøre Lammet nogen alvorlig Skade, men vi forlagde dog for alle Tilfældes Skyld vor Jagtvirksomhed for den Dag til en anden Del af Terrænet. Senere erkyndigede vi os om, at der ikke var sket nogen Skade.

I Foraaret 1875 opholdt jeg mig i nogen Tid paa Holløse Mølle, for der at opføre en lille Møllebygning, idet jeg selv med et Par Hjælpere udførte Tømrerarbejdet dertil. Da jeg en Dag stod sammen med den gamle Snedker Ludvig i Værkstedbygningen ved den vestre Ende af den store Bro, saa vi gennem den aabne Dør, at en Graaand kom vandrende i Vejgrøften med 11 smaa Ællinger, som nu skulde ned for at svømme i Aaen. Vi løb ud og fangede nogle af Ællingerne, medens Anden med de øvrige hurtigt tog Flugten og naaede ud i Vandet. De fangne Ællinger samlede vi i et Lommetørklæde og bar dem ind til Tante Line, for at spørge, om hun vilde have dem i sin Andegaard. Hun sagde imidlertid, at de var alt for smaa, hun havde flere Gange haft Vildænder mellem de tamme Ænder, men de maatte være større, naar de blev indfangede, ellers kunde de ikke leve.

Jeg bar dem derfor tilbage, og satte dem ud i Aaen. Skønt de sikkert ikke tidligere havde været i Berøring med Vandet, rejste de sig straks saa højt, som deres ringe Størrelse tillod, for at se efter den gamle And, som laa i nogen Afstand, aabenbart for at vente paa dem, og saa svømmede de meget hurtigt hen til den. Først da alle elleve Unger var samlede, fortsatte Anden sin Vej sammen med dem op imod de skærmende Siv.

Arbejdet med Opførelsen af den lille Møllebygning blev for mit Vedkommende afbrudt ved Branden i Rønnede d. 13. Maj 1875¹. Der manglede dog endnu ved Møllebygningen en lille Trappe, der skulde have en særlig Form, hvorfor de stedlige Haandværkere ikke kunde udføre den.

Efter at jeg i Sommeren 1876 havde arbejdet med Opførelse af nogle Bygninger paa Skovsbo, kom jeg om Efteraaret atter til Holløse Mølle for helt at fuldføre Arbejdet ved den lille Møllebygning.

Vinteren indtraadte det Aar meget tidligt og med stor Strenghed. Allerede i November Maaned havde man Togstandsninger paa Grund af det stærke Snefald, og da dette vedblev, kunde man efterhaanden næppe færdes paa Landevejene. Efter Arbejdets Fuldførelse vilde jeg gerne tage hjem til Rønnede for at tilbringe Julen der, men der indtraadte stadig ingen Bedring i Vejret.

I denne Ventetid foretog vi som sædvanligt vore smaa Jagtudflugter, men under disse Vejrforhold var der paa Markerne intet Vildt at opdage.

Vi prøvede da at skyde Vildænder paa dette velkendte Andetræk. I Efteraarsmaanederne flyver Vildænderne om Aftenen langs med Vandløbene for at finde gode Redepladser. De kommer navnlig i Mørkningen, naar de første Stjerner bliver synlige paa Himmelen. Ved Susaaen havde vi ogsaa bemærket, at det heldige Tidspunkt indtraadte, naar man ikke mere kunde skelne Vandet og Landet fra hinandenovre paa den anden Side af Aaløbet. Man maa da anstrenge baade Syn og Hørelse for at opfange et flygtigt Glimt af de hurtige Fugle, og Suset af Vingslagene kan ofte høres, før man kan se dem.

Under den herskende Kulde og Snestorm var der egentlig meget ringe Sandsynlighed for, at Ænderne skulde vise sig. Det var desuden sent paa Aaret, men noget maatte der gøres, man kunde i de unge Dage ikke holde sig inden Døre ret længe ad Gangen. Jeg vandrede derfor paa den for Andetræk sædvanlige Tid ud ad Dæmningen, og stillede mig paa den vestlige Side af Skraaningen, for at have lidt Læ mod den herskende Østenstorm. Jeg stod saa lavt, at jeg lige kunde se over Dæmningens Kant ud over Aaløbet.

Mørket faldt mere og mere paa, og da intet Vildt havde vist sig, var jeg just i Begreb med at vende hjemad, da der ude paa det tilfrosne Aaløb viste sig to mørke Dyr. De forekom mig at være smaa, nærmest som Rotter, fordi jeg kun delvis kunde se dem, idet jeg stod saa lavt. Rotter saa man ikke saa sjældent, dem var der mange af, men jeg trængte til at faa Ild i Bøssen, som man siger, hvorfor jeg skød den ene af dem.

Da jeg kom op paa Dæmningen, saa jeg straks, at det var et meget større Dyr, der laa ude paa Isen. Jeg forstod, at det maatte være en Odder, og jeg blev selvfølgelig ivrig efter at faa fat paa den. Jeg prøvede at gaa ud paa Isen, men det viste sig straks, at den aldeles ikke kunde bære. Det var heldigt, at den brast lige inde ved Bredden, da jeg

---

¹ Fortælleren Philip Smidths barndomshjem, Rønnede Mølle og Møllegård nedbrændte 13. maj 1875.

muligvis ellers vilde være falden igennem længere ude, hvor der var dybt, og hvor Strømmen var stærk, hvorfor Isen altid var mere usikker derude.

Da jeg ikke kunde naa ud til Odderen, maatte jeg se at finde andre Udveje, inden det blev alt for mørkt. Foreløbig ladede jeg Bøssen, det var Onkels gamle Forlader, men da mine Hænder var halvfrosne af Kulde, og da jeg ikke kunde se, spildte jeg en stor Del af Krudtet, hvilket senere kom for Dagens Lys, da Frederik vilde skyde med den, men mod sædvane ikke var heldig med Skuddet, idet Kuglen faldt til Jorden i ringe afstand fra ham.

Ved at se mig om, bemærkede jeg det ensomme Lys i Vinduet paa Slusemandens Hus, og da man der muligvis kunde laane en Brandhage eller anden lang Stage til at trække Dyret i Land med, bestemte jeg mig til at gaa derover. Vejen var lang og meget besværlig, den førte over mange smaa Vandløb med glatte Isflader afbrudt af bløde Mosehuller, men Brandhagen fik jeg da laant.

Da jeg naaede tilbage til mit Udgangspunkt, mærkede jeg først, at min Haand var frosen fast til Jernet paa Brandhagen, idet jeg havde været saa uforsigtig at holde paa det, fordi det var den tungeste Del, medens Træstangen slæbte langs Jorden. Ved at stikke Haanden og Jernet ned i det Vandhul, som var fremkommet, da jeg traadte gennem Isen, fik jeg dog atter Haanden fri paa en lempelig Maade.

Ved ihærdige Bestræbelser fik jeg endelig min Odder halet i Land, den var meget glat og leddeløs, og i Begyndelsen knob det svært med at naa ud til den. Derpaa skulde jeg jo se at faa afleveret Brandhagen, hvorfor jeg atter maatte tiltræde Vejen til Slusehuset, men det var endnu vanskeligere denne Gang, idet jeg jo nu havde flere Ting at bære.

Odderen var glat som en Aal, og den var for resten tung, paa Bøssen var der ingen Rem, den maatte bæres i Haanden, og man maatte passe ikke at røre ved Jernet hverken paa den eller paa Brandhagen. Hænderne var efterhaanden ganske følelsesløse. Da jeg endelig havde faaet afleveret Brandhagen, vilde jeg ikke gaa tilbage ad den samme besværlige Vej over Dæmningen, men jeg gik hjem ad den lille Markvej, som førte til Slusehuset, skønt det vistnok var en lille Omvej.

Da jeg kom hjem til Holløse Mølle, var det blevet meget mørkt, og der herskede nogen Ængstelse. Man havde hørt, at jeg skød, og da det varede saa længe, inden jeg kom tilbage, var Fætrene gaaet ud for at se, hvad der var hændet mig. De havde set de mange Spor i Sneen og det Hul i Isen, som jeg havde frembragt, og de kunde ikke begribe, hvad der var foregaaet, eller hvor jeg var bleven af, da jeg jo ikke kom hjem ad den samme Vej, hvor jeg var gaaet ud, og hvor de vilde have mødt mig.

Det var jo nærmest ærgerligt, at jeg ikke med det andet Skud, som jeg havde i Bøssen, havde nedlagt endnu en Odder, men jeg kunde som sagt ikke se, hvad det var for nogle Dyr, der viste sig i det stærke Snefog. Da man jo gerne vilde skyde nogle flere af disse sjældne Dyr, blev der i de følgende Aftener gjort Forsøg paa at passe dem op, men det lykkedes ikke.

Odderskindet, som jeg fik Lov til at beholde, blev garvet i København, og min Moder fik en Muffe deraf.

Skønt jeg senere har haft Lejlighed til at deltage i adskillige interessante Jagtpartier, har dog denne lille ensomme Episode i den bidende Snestorm og det tiltagende Mørke særligt præget sig i min Erindring.

Snestormen vedblev, og der dannede sig navnlig i Haven ejendommelige og skinnende hvide Partier af de sneklædte Trægrupper, navnlig omkring Pavillonon, som laa i den fjerneste Del af Haven. Damerne kunde ikke komme derned for de store Snedriver, men Olaf bar sin Kiæreste derned, idet han dog syntes, at hun burde have Part i al den Skønhed.

Den stærke Frost var ogsaa vedholdende, den trængte efterhaanden igennem overalt. I Gæsteværelset i Tagetagen med Vinduer mod Øst mod Sorøvejen, hvor jeg overnattede, blev der fyret godt i Kakkellovnen om Aftenen, men desuagtet var der dog flere Gange indtil fem Kuldegrader om Morgenen, saaledes at der var Rimfrost paa Dynen lige hen til Næsen, medens Vandhanen var bundfrossen. Under disse Forhold maatte man jo se at komme hurtigt i Klæderne om Morgenen. Jeg havde netop et Termometer, som jeg vilde forære min Fader til Julen, derfor kunde jeg ikke undlade at bemærke de lave Kuldegrader.

Julen nærmede sig, men Landevejenes Ufremkommelighed blev stadig forøget ved Snefaldet. Endelig Juleaftens Dag fik jeg Lov til at forsøge at køre hjem til Rønnede, for at tilbringe Julen der. Man betroede til den gamle Kusk, Hans, at forsøge at køre for mig i en Kane forspændt med en hvid Hest ved Navn Bob.

Vejret var denne Dag om muligt endnu mere fortvivlet end de foregaaende Dage, og det varede ikke længe, før Hans erklærede, at det var uforsvarligt at fortsætte Kørselen, og det var det vist egentlig ogsaa, ialtfald var det da øjensynligt, at han ikke kunde gøre sig Haab om at komme tilbage igen den samme Dag, for at fejre Juleaften paa sit Hjemsted.

Da jeg imidlertid heller ikke vilde opgive at komme hjem til Juleaften, forsøgte jeg at gaa den lange Vej imod Snemasserne. Det lykkedes kun paa den Maade, at jeg kom til at køre det sidste Stykke af Vejen, saaledes at jeg naaede til Rønnede ved Femtiden om Eftermiddagen, medens Rejsen var begyndt allerede Kl. 7 om Morgenen.

Senere var jeg kun en Gang i Besøg i Holløse Mølle. Det var i Aaret 1877 ved gamle Bedstemoder Høyers Begravelse.

Ved Branden i Rønnede i 1875 havde min Familie lidt betydelige Tab. Fremtiden kom til at vise sig i et alvorligere Lys for os, hvorfor jeg kastede mig med Iver over min Uddannelse og de forekommende Arbejder, medens Ferieophold paa Landet blev kortvarige og sjældne.

Da jeg i Aaret 1925 paa min Fødselsdag i Maj Maaned sammen med mine Børn gjorde en Udflugt til Sydsjælland for at se de gamle Steder, længtes jeg særligt efter at gense Holløse Mølle. Der var jo imidlertid foregaaet en gennemgribende Forandring, idet Ejendommen var bleven hjemsogt af en Ildsvaade, hvorved alle de ovenfor beskrevne Bygninger var bleven ødelagte. De nye Bygninger havde intet af det gammeldags hyggelige Præg, som levede i min Erindring, af Idyllen var kun Aaen og Haven tilbage.

Det gik da op for mig, at det var 48 Aar siden, jeg sidst havde besøgt dette Sted, hvor jeg som Barn havde haft saa mange Glæder og nydt saa megen Gæstfrihed.

Jeg bestemte da at forsøge at nedskrive nogle Minder fra den Tid i Haab om, at de og saa kunde have Interesse for andre, skønt de jo stammer fra en meget tidlig Livsperiode.

*Philip Smith
København i januar 1931.*